

10 ianuarie 2014 acesta a depus o cerere prin care repetat a solicitat examinarea cererii.

Mai notează reclamantul că, la 18 iunie 2014 a depus cerere judecătorului prin care a solicitat numirea unei date calendaristice concrete pentru fixare ședinței de judecată și examinarea fondului litigiului, însă cererea a rămas nesoluționată.

Reclamantul afirmă că, ulterior a depus o cerere prin care a arătat asupra tergiversării examinării cauzei, solicitând urgentarea examinării acesteia.

În contextul celor enunțate, reclamantul a indicat, că începând din 21 iunie 2013 pînă în prezent, acțiunea acestuia nu a fost judecată, fapt care i-a cauzat prejudicii, iar în acest sens reieșind din importanța procesului pentru el, în special sub aspect financiar, și pretinde încasarea prejudiciului moral în mărime de 100 000 lei.

În drept acțiunea a fost întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 31 iulie 2015 acțiunea a fost admisă parțial, s-a constatat violarea dreptului reclamantului Țugui Ivan la examinarea cauzei în termen rezonabil și s-a încasat din contul bugetului de stat în beneficiul lui Țugui Ivan, echivalentul bănesc pentru compensarea prejudiciului moral în mărime de 3 000 lei, în rest acțiunea a fost respinsă.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, la 14 august 2015 Ivan Țugui și la 12 august 2015 Ministerul Justiției al RM au contestat cu apel hotărîrea.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015 s-a respins demersul lui Ivan Țugui privind restituirea cererii de apel depuse de Ministerul Justiției al RM, s-a respins apelul declarat de Ivan Țugui, s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al RM cu casarea hotărîrii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 31 iulie 2015 și pronunțarea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii lui Ivan Țugui.

La 28 martie 2016 Ivan Țugui a declarat recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu modificarea hotărîrii primei instanțe, în sensul prejudiciului moral cu dispunerea încasării prejudiciului moral în cuantumul solicitat.

În susținerea recursului s-a invocat dezacordul cu hotărîrile contestate, considerîndu-le neîntemeiate și ilegale, prin faptul că nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele cauzei și au fost încălcate și aplicate în mod eronat normele de drept material și procedural.

Verificînd în limitele invocate în recurs legalitatea hotărîrilor atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și a menține hotărîrea primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu art. 2 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea

în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Actele cauzei atestă că, recurentul Ivan Țugui la 21 iunie 2013 a depus instanței de insolvabilitate a Curții de Apel Chișinău, o cerere de chemare în judecată, solicitînd confirmarea creanței sale chirografare de rangul 5 față de SA „Orhagroservice” în cuantumul solicitat, care însă pînă la adresarea în instanță nu a fost soluționată.

Considerînd că a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cererii din 21 iunie 2013, reclamantul Ivan Țugui a solicitat instanței de judecată constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea de la bugetul de stat în beneficiul său a prejudiciului moral în mărime de 100 000 lei.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, constatînd violarea dreptului reclamantului Țugui Ivan la examinarea cauzei în termen rezonabil și dispunînd încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul lui Țugui Ivan, echivalentul bănesc pentru compensarea prejudiciului moral în mărime de 3 000 lei, în rest acțiunea fiind respinsă.

Însă, instanța de apel la 15 decembrie 2015, a respins demersul lui Ivan Țugui privind restituirea cererii de apel depuse de Ministerul Justiției al RM, a respins apelul declarat de Ivan Țugui, a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al RM cu casarea hotărîrii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 31 iulie 2015 și pronunțarea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii lui Ivan Țugui.

În opinia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ, decizia instanței de apel nu poate fi menținută, deoarece concluziile expuse în acestea contravin circumstanțelor pricinii, iar litigiul a fost soluționat cu interpretarea eronată a normelor de drept material.

În conformitate cu art. 4 alin. (1) și (2) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărîrii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

Astfel, în vederea examinării juste și obiective a cauzei, instanței de judecată i-a fost prezentat raportul Curții de Apel Chișinău asupra examinării cererii depuse de creditorul Ivan Țugui împotriva SA „Orhagroservice” cu privire la confirmarea creanței în sumă de 901 804,14 lei.

După cum rezultă din raportul menționat, cererea creditorului Ivan Țugui a parvenit în Curtea de Apel Chișinău la 21 iunie 2013, ședința de judecată fiind numită pentru 24 iunie 2013.

Ședința de judecată din data de 24 iunie 2013 a fost amînată pentru 05 august 2013, la solicitarea administratorului Gh. Ciobanu.

Ședința de judecată din 05 august 2013 a fost amînată pentru data de 21 octombrie 2013, la solicitarea creditorului Marin Sergiu, în legătură neprezentarea în ședința de judecată a avocatului său pe motive de sănătate.

În perioada 26 august 2013 – 02 octombrie 2013 judecătorul Ion Muruianu s-a aflat în concediu anual, conform ordinului nr. 212 din 07 august 2013.

La 21 octombrie 2013 s-a anunțat întrerupere în examinarea cauzei pentru data de 25 noiembrie 2013, pentru prezentarea probelor suplimentare la materialele dosarului.

La 25 noiembrie 2013 s-a anunțat întrerupere în examinarea cauzei pentru 16 decembrie 2013, pentru prezentarea de către creditorul SA „Banca de Finanțe și Comerț”, a raportului de evaluare referitor la costul bunului gajat.

La 16 decembrie 2013 s-a anunțat întrerupere în examinarea cauzei pentru 27 decembrie 2013, pentru ca creditorul să participe la adunarea creditorilor.

La data de 27 decembrie 2013 s-a anunțat întrerupere în examinarea cauzei pentru 17 februarie 2014, pentru efectuarea expertizei repetate de evaluare a imobilului.

Ședința de judecată din 17 februarie 2014 a fost amînată pentru data de 24 februarie 2014, la solicitarea creditorilor Marin Sergiu, Iaconenco Dmitrii privind acordarea termenului pentru a face cunoștință cu raportul de evaluare.

La data de 24 februarie 2014 s-a anunțat întrerupere în examinarea cauzei pentru data de 10 martie 2014.

În ședința de judecată din 10 martie 2014, creditorul Marin Sergiu a înaintat recuzare judecătorului Ion Muruianu, de la examinarea cauzei.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2014, judecător Iulia Cimpoi, a fost respinsă propunerea de recuzare înaintată de Sergiu Marin cu privire la recuzarea judecătorului Curții de Apel Chișinău Ion Muruianu.

Cauza a fost restituită în procedura judecătorului Ion Muruianu, totodată a fost stabilită ședința de judecată, pentru data de 26 martie 2014.

La 26 martie 2014 s-a anunțat întrerupere în examinarea cauzei pentru data de 09 iunie 2014, la solicitarea creditorilor Țugui Ivan și Marin Sergiu de ai acorda termen pentru a face cunoștință cu materialele suplimentare prezentate la dosar.

La data de 09 iunie 2014 s-a anunțat întrerupere în examinarea cauzei, totodată a fost stabilită ședința specială pentru data de 07 iulie 2014, în legătură cu examinarea demersului creditorului Țugui Ivan privind repunerea în termen a cererii de validare a creanței.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 07 iulie 2014 a fost respins, din lipsa de temei, demersul creditorului Țugui Ivan privind repunerea în termen a cererii de validare a creanței în sumă de 790 000 lei.

Totodată, în ședința de judecată din 07 iulie 2014 s-a anunțat întrerupere în examinarea cauzei pentru 21 iulie 2014.

Ședința de judecată din 21 iulie 2014 a fost amânată pentru data de 04 august 2014, în legătură cu neprezentarea participanților la proces.

La 31 iulie 2014 creditorul Țugui Ivan a depus cerere privind urgentarea examinării cererii depusă anterior la data de 21 iunie 2013.

În ședința de judecată din 04 august 2014 judecătorul Ion Muruianu a declarat abținere de la examinarea cauzei.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 05 august 2014, judecător Nicolae Craiu, a fost respinsă, ca nefondată, cererea de abținere de la judecată depusă de judecătorul Curții de Apel Chișinău Ion Muruianu, la examinarea cauzei civile în proces de insolvență SA „Orhagroservice”.

La data de 15 iulie 2014 Țugui Ivan a depus recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 07 iulie 2014.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 19 noiembrie 2014, încheierea Curții de Apel Chișinău din 07 iulie 2014 a fost menținută.

Cauza a parvenit de la Curtea Supremă de Justiție la data de 24 noiembrie 2014, ședința de judecată fiind stabilită pentru 23 februarie 2015.

La 23 februarie 2015 Curtea de Apel Chișinău a emis încheierea, prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Țugui Ivan către SA „Orhagroservice” cu privire la confirmarea creanței în sumă de 901 804, 14 lei, a fost restituită, deoarece instanța nu este competentă să judece pricina.

În acest context, instanța de recurs reține perioada de referință a procedurii judiciare începând cu 21 iunie 2013 - ziua adresării cu cerere în instanță, și pînă la 23 februarie 2015 - pronunțarea încheierii instanței de insolvență. Astfel, pricina dată s-a aflat pe rolul instanței de insolvență, în calitate de primă instanță, 1 an 8 luni, acest fapt în mare măsură reieșind atît din comportamentul părților la proces, cît și din conduita instanței judecătorești.

Conform art. art. 1, alin. (4) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

Potrivit art. 192 alin. (1) CPC, pricinile civile se judecă în primă instanță în termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sînt: complexitatea pricinii, comportamentul părților în proces, conduita instanței judecătorești. Respectarea termenului rezonabil de judecare a pricinii se asigură de către instanță.

Conform art. 192 alin. (2) CPC, pricinile privind încasarea pensiei de întreținere, apărarea drepturilor și intereselor minorului, repararea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății ori prin deces, litigiile de muncă, contestarea actelor normative, a hotărîrilor, acțiunilor sau inacțiunilor autorităților publice, ale altor organe și organizații, ale persoanelor oficiale și funcționarilor publici se judecă de urgență și în mod prioritar.

În acest sens, Colegiul notează că, respectarea termenelor procesuale rezonabile de examinare a pricinilor civile trebuie să constituie o garanție a asigurării soluționării în mod rapid a cauzelor, a restabilirii drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și intereselor cetățenilor.

Mai mult decât atât, în corespundere cu Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, fiecare are dreptul în mod echitabil, public, la examinarea procesului în termen rezonabil de către o instanță independentă și imparțială stabilită prin Lege (§1 art.6 al Convenției).

Tot aici, este de menționat faptul că termenul rezonabil trebuie raportat la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanței, precum și exercitarea căilor de atac.

În contextul dat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa a instituit anumite criterii de apreciere a noțiunii de termen rezonabil (cauzele Josan, § 18, Mazepa, § 42, Holomiov, § 137) și anume: complexitatea cauzei, care se apreciază după caz și individual (se va ține cont de natura obiectului litigiului, precum și faptul dacă acțiunea a cuprins doar un singur obiect sau a fost conexe mai multe obiecte și/sau cereri, inclusiv ale unor persoane terțe); comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului. Se va aprecia bona/mala fides a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate etc.

La fel, trebuie luat în considerare și comportamentul autorităților (a instanțelor de judecată sau a organelor abilitate implicate în proces); miza (interesul) pentru reclamant, care relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Este de reținut că, deși legislația internă nu oferă o descifrare a noțiunii de „termen rezonabil”, se accentuează că prin obligarea respectării unui astfel de termen pentru înfăptuirea actului justiției atât normele naționale cât și cele internaționale invocă administrarea justiției fără întârzieri neconforme de natură a-i compromite eficacitatea și responsabilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea autorităților publice, inclusiv a instanțelor judecătorești.

Subsecvent celor menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că la examinarea cererii dlui Ivan Țugui din 21 iunie 2013, a fost depășit termenul rezonabil pentru examinarea a astfel de cauze.

La caz, nu pot fi reținute concluziile instanței de apel precum că, examinarea cauzei pe o durată de 1 an și 8 luni, în prima instanță, s-a datorat în mare parte neprezentării participanților la proces și cererilor de amânare a acestora, dat fiind că, normele enunțate supra îi garantează părții examinarea pricinii într-un termen rezonabil, iar încălcarea acestora nu poate fi pusă pe seama părții, chiar și în condițiile când amânarea pricinii a avut loc la solicitarea justițiabilului, care și pretinde încălcarea acestui drept.

În astfel de circumstanțe, Colegiul consideră întemeiată concluzia primei instanțe prin care a constatat încălcarea termenului de examinare a cererii din 21

iunie 2013 depuse de Ivan Țugui împotriva SA „Orhagroservice” cu privire la confirmarea creanței în sumă de 901 804,14 lei.

În conformitate cu art. 2 alin. (2) și (3) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărîrilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Conform alin. (6) al legii menționate, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

În materia duratei nerezonabile a procedurilor judiciare, vine jurisprudența CEDO în cazul SRL „Deservire” vs Moldova, unde Curtea a acordat cu titlu de prejudiciu moral suma de 600 euro pentru violarea art. 6 § 1, în ceea ce privește durata procedurilor timp de 6 ani și în cazul Cravcenco vs Moldova, unde Curtea a acordat suma de 3000 euro pentru 10 ani.

În același timp, Colegiul reține și faptul că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel, încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Prin urmare, avînd în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, instanța de recurs constată că prima instanță just a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției cu titlul de prejudiciu moral în beneficiul lui Ivan Țugui suma de 3 000 lei, în cazul în care la aprecierea cuantumului prejudiciului moral a ținut cont de specificul litigiului, complexitatea acestuia, iar sumă dispusă spre încasare, în opinia instanței de recurs, poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce la o satisfacție echitabilă recurentului Ivan Țugui și care este una corelativă cu practica judiciară în cazuri similare.

Respectiv, nu poate fi admisă solicitarea recurentului Ivan Țugui privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 100 000 lei, pentru încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, deoarece în opinia instanței de recurs este o sumă excesivă și vădit exagerată.

În consecința celor relatate, Colegiul precizează că instanța de apel incorect a apreciat circumstanțele cauzei, ceea ce a dus la adoptarea unor soluții contrar normelor de drept material, iar prima instanță a stabilit mărimea prejudiciului moral într-o sumă care aduce o satisfacție echitabilă lui Ivan Țugui, în condițiile când termenul rezonabil admis de legislator a fost depășit.

Fiind investit cu judecarea pricinii în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță, justificat și amplu argumentat, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor importante și cu trimitere la probele administrate, avînd în susținere cadrul legal aplicabil în speță, corect a ajuns la concluzia de a admite parțial acțiunea înaintată de către Ivan Țugui.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărîrii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. f) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Ivan Țugui.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015 și se menține hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 31 iulie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Ivan Țugui împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ion Druță

Ala Cobăneanu

Oleg Sternioală

Galina Stratulat